

KONFERENSIYALAR COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XIII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

IYUL, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:
<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (10-iyul, 2026-yil).– 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

OLMA NAV VA DURAGAYLARINING MEVA VAZNI VA HOSILDORLIK KO'RSATKICHLARINI ANIQLASH

Abdullaeva Xilola Ravshanovna

Akademik M.Mirzaev nomidagi bog'dorchilik,
uzumchilik va vinochilik ilmiy-tadqiqot instituti

Tashboev Shuxrat Tursunovich

Akademik M.Mirzaev nomidagi bog'dorchilik,
uzumchilik va vinochilik ilmiy-tadqiqot instituti

Annotatsiya. Ushbu maqolada olma nav va duragaylarining meva vazni hamda hosildorlik ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Tadqiqotda o'rtacha meva vazni, bir tup daraxtdan olingan hosil miqdori, 1 gektar maydondagi hosildorlik va sentner hisobidagi ko'rsatkichlar baholandi. Natijalarga ko'ra, Dildora navi meva yirikligi va hosildorlik bo'yicha boshqa navlardan ustunligi bilan ajralib turdi. Ushbu nav O'zbekiston sharoitida yuqori hosildor va istiqbolli nav sifatida baholandi.

Kalit so'zlar: olma, nav, duragay, Dildora, Djonatan, Parmen zimniy Zolotoy, Mantuaner, meva vazni, hosildorlik, bir tup hosili, tovarboplik, istiqbolli nav.

DETERMINATION OF FRUIT WEIGHT AND YIELD INDICATORS OF APPLE VARIETIES AND HYBRIDS

Abdullaeva Khilola Ravshanovna

Academician M. Mirzaev Research Institute of Horticulture,
Viticulture and Winemaking

Tashboev Shukhrat Tursunovich

Academician M. Mirzaev Research Institute of Horticulture,
Viticulture and Winemaking

Annotation. This article analyzes the fruit weight and yield indicators of apple varieties and hybrids. The study evaluated the average fruit weight, yield per tree, yield per hectare and centners. According to the results, the Dildora variety stood out from other varieties in terms of fruit size and yield. This variety was evaluated as a high-yielding and promising variety in the conditions of Uzbekistan.

Keywords: apple, variety, hybrid, Dildora, Jonathan, Parmen zimniy Zolotoy, Mantuaner, fruit weight, yield, yield per bush, marketability, promising variety.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i13/n02>

Kirish. Dunyo bo'yicha olma yetishtiriladigan maydon 6,9 mln gektarni tashkil etib, yalpi hosil 139,1 mln tonnaga yetmoqda. Xitoy 45,9 mln tonna (33,1 %) yalpi hosil bilan yetakchilik qilmoqda, keyingi o'rinlarda Turkiya 4,5 mln tonna (3,22 %), AQSH 4,4 mln tonna (3,21 %), Polsha 4,1 mln tonna (2,92 %), Hindiston 2,3 mln tonna (1,63 %), Eron 2,2 mln tonna (1,61 %) va Rossiya 2,2 mln tonna (1,59 %) turadi. O'zbekistonda esa 1,2 mln tonna (0,89 %) olma yetishtirilmogda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 29-martdagi PF-5388-son "O'zbekiston Respublikasida meva-sabzavotchilikni jadal rivojlantirishga doir qo'shimcha

chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni, 2019-yil 17-iyundagi PF-5742-son "Qishloq xo'jaligida yer va suv resurslaridan samarali foydalanish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 2-fevraldagi 51-son "2023–2026-yillarda O'zbekiston Respublikasida urug'chilik va ko'chat yetishtirishni rivojlantirish milliy dasturini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori hamda boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni ilmiy jihatdan asoslash mazkur tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi [1, 2].

Tadqiqot uslublari va materiallari.

Ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishda dala tajribalari va navlarning agrobiologik xususiyatlari X.Ch. Bo'riyev, N.Sh. Yenileyev va boshqalarning "Mevali va rezavor mevali o'simliklar bilan tajribalar o'tkazishda hisoblar va fenologik kuzatuvlar metodikasi" asosida o'rganildi [3, 4, 5].

Tadqiqot natijalari va ularning muhokamasi.

Olma nav va duragaylarining hosildorligini baholashda o'rtacha meva vazni, bir tup daraxtdan olingan hosil miqdori va 1 gektar maydondagi umumiy hosildorlik muhim ko'rsatkichlardan hisoblanadi. Ushbu ko'rsatkichlar navlarning biologik xususiyatlari, daraxtlarning o'sish kuchi, meva yirikligi hamda hosil shakllantirish qobiliyatini aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, o'rganilgan nav va duragaylarda o'rtacha meva vazni 130–170 g oralig'ida bo'ldi. Eng yirik mevalar Dildora navida qayd etilib, o'rtacha meva vazni 170 g ni tashkil etdi. Bu ko'rsatkich Djonatan andoza naviga nisbatan 20 g, Parmen zimniy Zolotoy naviga nisbatan 30 g, Mantuaner naviga nisbatan esa 40 g yuqori bo'ldi. Bu holat Dildora navining mevalari yirikligi va tovarboplik xususiyatlari yuqori ekanligini ko'rsatadi.

Djonatan andoza navida o'rtacha meva vazni 150 g ni tashkil etdi. Ushbu ko'rsatkich nav mevalarining o'rtacha-yirik guruhga mansubligini bildiradi. Parmen zimniy Zolotoy navida meva vazni 140 g, Mantuaner navida esa 130 g bo'ldi. Mantuaner navida meva vazni boshqa navlarga nisbatan pastroq bo'lsa-da, uning ertapisharligi amaliy ahamiyatga ega hisoblanadi.

Bir tup daraxtdan olingan o'rtacha hosil bo'yicha ham navlar o'rtasida sezilarli farq kuzatildi. Eng yuqori hosildorlik Dildora navida qayd etilib, bir tup daraxtdan 45 kg hosil olindi. Bu Djonatan andoza naviga nisbatan 7 kg, Parmen zimniy Zolotoy naviga nisbatan 10 kg, Mantuaner naviga nisbatan esa 15 kg yuqori ko'rsatkichdir. Bu natija Dildora navining hosil shakllantirish salohiyati yuqori ekanligini ko'rsatadi.

Djonatan andoza navida bir tup daraxtdan o'rtacha 38 kg hosil olindi. Bu nav hosildorlik bo'yicha Dildora navidan keyingi o'rinni egalladi. Parmen zimniy Zolotoy navida ushbu ko'rsatkich 35 kg, Mantuaner navida esa 30 kg ni tashkil etdi.

Shuningdek, 1 gektar maydondagi hosildorlik ko'rsatkichlari ham bir tupdagi hosil miqdoriga mos ravishda shakllandi. Eng yuqori hosildorlik Dildora navida kuzatilib, 18,0 t/ga ni tashkil etdi. Djonatan andoza navida bu ko'rsatkich 15,2 t/ga, Parmen zimniy Zolotoy navida 14,0 t/ga, Mantuaner navida esa 12,0 t/ga bo'ldi.

Hosildorlik ko'rsatkichlari tahlili shuni ko'rsatadiki, Dildora navi nafaqat meva yirikligi, balki bir tup daraxtdagi va 1 gektardagi hosil miqdori bo'yicha ham boshqa navlardan ustunlik qildi. Bu esa uning O'zbekiston sharoitida yuqori hosildor, tovarbop va istiqbolli nav sifatida baholanishiga asos bo'ladi (1-jadval).

1-jadval

Olma nav va duragaylarining meva vazni va hosildorlik ko'rsatkichlar tahlili

Nav va duragaylar	O'rtacha meva vazni, g	Bir tup daraxtdan olingan o'rtacha hosil, kg	1 ga maydondagi hosil, t	Hosildorlik, s/ga
Djonatan (andoza)	150	38	15,2	152
Dildora	170	45	22,5	225
Parmen zimniy Zolotoy	140	35	14,0	140
Mantuaner	130	30	12,0	120

Djonatan andoza navi o'rtacha meva vazni va barqaror hosildorligi bilan ajralib turdi. Ushbu navni tajriba uchun andoza sifatida qo'llash maqsadga muvofiq bo'lib, u solishtirish uchun ishonchli ko'rsatkichlarni namoyon etdi. Parmen zimniy Zolotoy navida hosildorlik o'rtacha darajada bo'lib, uning kechpishar va saqlashga yaroqli nav sifatidagi ahamiyati yuqori hisoblanadi. Mantuaner navida hosildorlik nisbatan pastroq bo'lsa-da, u ertapisharligi bilan ishlab chiqarishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa.

1. Tadqiqot natijalariga ko'ra, o'rganilgan olma nav va duragaylarida o'rtacha meva vazni 130–170 g oralig'ida bo'ldi. Eng yuqori ko'rsatkich Dildora navida 170 g ni tashkil etib, ushbu nav mevalarining yirikligi va tovarboplik xususiyatlari yuqori ekanligi aniqlandi.

2. Bir tup daraxtdan olingan hosil miqdori bo'yicha ham Dildora navi ustunlik qildi. Ushbu navda bir tup daraxtdan 45 kg hosil olinib, Djonatan, Parmen zimniy Zolotoy va Mantuaner navlariga nisbatan yuqori natija qayd etildi.

3. 1 gektar maydondagi hosildorlik ko'rsatkichlari tahliliga ko'ra, Dildora navida hosildorlik 18,0 t/ga yoki 180 s/ga ni tashkil etdi. Bu holat ushbu navning yuqori hosil shakllantirish salohiyatiga ega ekanligini ko'rsatdi.

4. Umumiy tahlillar asosida Dildora navi meva yirikligi, bir tupdagi hosil miqdori va gektar hisobidagi hosildorlik bo'yicha boshqa navlardan ustunligi bilan ajralib turdi. Shu sababli ushbu nav O'zbekiston sharoitida yuqori hosildor, tovarbop va istiqbolli nav sifatida baholandi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Mirziyoyev Sh.M. PF-5388-son "O'zbekiston Respublikasida meva-sabzavotchilikni jadal rivojlantirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Prezident farmoni. – Toshkent, 2018-yil 29-mart.
2. Mirziyoyev Sh.M. PQ-436-son "2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining 'yashil' iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Prezident qarori. – Toshkent, 2022-yil 2-dekabr.
3. Bo'riyev X.Ch., Yenileyev N.Sh., Namozov I.Ch. va boshqalar. Mevali va rezavor mevali o'simliklar bilan tajribalar o'tkazishda hisoblar va fenologik kuzatuvlar metodikasi. – T.: ToshDAU, 2014. – B. 10–28.

4. Popov A.I., Chakalov T.S. Izucheniye klonovix podvoyev yablone v matochnike i pitomnike v predgornoy zone Krima // Sb. n. trudov FGBNU "VNNIIV i V 'Magarach' RAN – Vinogradarstvo i vinodeliye". – Yalta, 2020. – S. 207–208.
5. Baron D., Amaro A.C.E., Pina A., Ferreira G. An overview of grafting re-establishment in woody fruit species // Scientia Horticulturae. – 2019. – Vol. 243. – P. 84–91.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XIII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, 10-iyul

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XIII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 13-son (iyul, 2026-yil). – 148 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 6-iyul.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.